

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бруханський Р. Ф., Спільник І. В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. *Проблеми економіки*. 2019. № 2. С. 145–156. DOI: 10.32983/2222-0712-2019-2-145-156.
2. Колдовський А., Чернега К. Проблемні аспекти теоретичного осмислення криптовалюти, як явища сучасної інформаційної економіки. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/13905>
3. Назаренко О. В., Ликова В. В. Криптовалюта: інтерпретація, організаційні аспекти державного регулювання та облікового відображення. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 24. С. 25–30. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6942&i=3>
4. TradingView. Ринок криптовалют. URL: <https://www.tradingview.com/markets/cryptocurrencies/prices-all>
5. ЗУ «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 р. №2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
6. Спільник І. В., Палюх М. С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Вип. 1–2. С. 83–96. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.01.083>
7. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
8. Вінокуров Я. С. У Раді зареєстрували законопроект, необхідний для легалізації криптовалют. *Українська правда (вебсайт)*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/11/8/706386/>
9. Голубничка Г. П., Мельник Т. Г. Financial Reporting and Source Documents of Ukrainian Enterprises when Applying the IFRS. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*. 2013. № 9(150). С. 29–34.
10. (8)Axon Partners, ForkLog Research. Правове регулювання кріптовалютного бізнесу. Звіт. URL: <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-BitcoinBusinesses-Regulation.pdf>
11. Лист НБУ № 29-208/72889 08.12.2014 щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою / криптовалютою «Біткоїн» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14>
12. Голубничка Г. П. Категорії «знання бізнесу» та «бізнес-модель» підприємства: зміст та практичне значення. *Научний взгляд в майбутнє: Вып. 4, т. 6. Економіка*. Одеса: Куприенко С. В., 2016. С. 78–82.
13. Стратегія Національного банку України «Cashless economy». URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/>

УДК 657:336.733/.734

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЛОМБАРДАХ

В. С. Вінідіктова

Анотація. У статті розглядаються специфічні аспекти фінансового обліку для управління ломбардами, які є важливими фінансовими інституціями. Основні методи та стандарти обліку, які застосовуються до діяльності ломбардів, – це оцінка в управлінні ризиками, визначення вартості заставних активів та ведення бухгалтерського обліку позиково-заставних операцій. Досліджується вплив змін у законодавстві та регулюванні на облік ломбардів, а також розглядаються сучасні тенденції у розвитку фінансового обліку в цьому секторі.

Ключові слова: ломбарди, фінансовий облік, оцінка ризиків, позиково-заставні операції, кредитні операції.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З одного боку, управління ломбардами вимагає вдосконалення систем обліку, щоб забезпечити точність та надійність фінансової інформації. З іншого боку, ця проблема виходить за межі бухгалтерського обліку, оскільки вона пов'язана з фінансовою стабільністю та економічним розвитком. Наукові дослідження в галузі обліку в ломбардах можуть сприяти розробці ефективних стратегій управління ризиками, а також вдосконаленню законодавства, що регулює їх діяльність. Такий підхід дає змогу забезпечити не лише фінансову стабільність ломбардів, але й сприяє розвитку фінансового ринку загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Значний внесок у розвиток теоретичного та практичного складників обліку ломбардів зробили О. О. Гончаренко, О. М. Шинкаренко [4], І. Л. Грибчук, Г. І. Ляхович [5] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Невирішені аспекти обліку ломбардів, як-от прозорість документації, цифрові технології та адаптація стандартів бухгалтерського обліку, є важливими викликами. Вирішення цих питань вимагає подальших досліджень та розробки стратегій, спрямованих на покращення управління фінансовими ресурсами ломбардів, що може позитивно вплинути на їх функціональність і довіру громадськості.

Мета статті – проаналізувати та висвітлити особливості обліку ломбардів як фінансових установ, розглядаючи їх роль у сучасній економіці та взаємодію з клієнтами.

Виклад основного матеріалу. В сучасному економічному середовищі ломбарди відіграють важливу роль у фінансовій системі, забезпечуючи доступ до кредиту та інших фінансових послуг для широкого кола населення. Однак ефективне управління цими установами вимагає глибокого розуміння їх фінансових операцій та особливостей обліку. Важливий детальний огляд особливостей обліку ломбардів як ключового елементу фінансового ринку. Розглядаючи цю проблему як із практичного, так і з науково-дослідницького погляду, необхідно розкрити важливі аспекти фінансового управління ломбардами, враховуючи їх роль у забезпеченні фінансової стабільності та розвитку економіки. Ломбарди як спеціалізовані фінансові установи виконують важливу роль у наданні фінансових послуг та заставній діяльності. Для забезпечення ефективного функціонування ломбардів важливо вивчати та вдосконалювати систему фінансового обліку, щоб забезпечити точність і прозорість їх діяльності.

Операції ломбардів включають приймання застави, видачу кредитів та управління фінансовим потоком. Детальний аналіз бухгалтерських записів дає змогу визначити вартість застави, оцінити ризики та контролювати ліквідність.

В Україні законодавче регулювання ломбардів визначене Законом України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14.12.2021 № 1953 (зі змінами та доповненнями), який встановлює правила щодо видів діяльності ломбардів, вимоги до надання фінансових послуг ними, а також вимоги до систем обліку та реєстрації операцій, які мають бути впроваджені ломбардами. Цей закон також визначає правовий статус ломбардів та організаційно-правові аспекти їх створення, діяльності, реорганізації та припинення функціонування як установ, що надають фінансові послуги. Відповідно до згаданого Закону України, ломбард – це фінансова установа, яка на підставі ліцензії на діяльність ломбарду має право надавати фізичним особам фінансові послуги з надання коштів та банківських металів у кредит у вигляді ломбардних кредитів [1].

Фінансові послуги, які надають ломбарди, включають в себе такі аспекти:

1. Надання фінансових кредитів:

- а) видача фінансових позик з використанням власних ресурсів;
- б) надання фінансових позик на умовах залучення коштів.

2. Супутні послуги:

- а) проведення оцінки заставленого майна відповідно до вимог законодавства або домовленостей;
- б) надання посередницьких послуг у сфері страхування об'єкта застави на підставі агентських угод зі страховою компанією;
- в) організація процесу реалізації заставленого майна відповідно до вимог законодавства чи умов угоди.

Головною перевагою ломбардів є оперативність надання позик. Гроші видаються в той же день, якщо заставою є коштовності чи побутова техніка. Отримання позики під заставу автомобіля або квартири займає 2–3 дні.

Водночас не все майно може розглядатись як заставне. Так, не можуть бути предметом застави в межах договору про надання ломбардного кредиту:

- 1) нерухоме майно (включаючи землю), фінансові інструменти, корпоративні права, а також пов'язані з ними майнові права позичальника;
- 2) кошти в національній або іноземних валютах (крім готівкових банкнот та монет, що мають нумізматичну цінність та вилучені з обігу в Україні);
- 3) електронні гроші, віртуальні активи;
- 4) культурні цінності, що є об'єктами права державної чи комунальної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання; пам'ятки культурної спадщини, занесені до Переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації [1].

Через нестабільну економічну ситуацію в країні збільшується кількість клієнтів, які звертаються до ломбардів. Люди шукають швидкі рішення у ломбардах, оскільки ці установи, на

відміну від банків, готові видавати позики на будь-які суми. Проте це не є безкоштовним, інтерес за користування позикою становить не менше 1 % від вартості заставленої речі протягом одного дня. Максимальний термін позики – 1 місяць. Неповорнення грошових коштів призводить до того, що ломбард може залишити собі заставлене майно.

На фінансовому ринку України кредити в ломбардах завжди були високими за ставкою. Діяльність ломбардів щодо фінансових кредитів є однією з найдавніших форм кредитування населення, що успішно існувала під час різних економічних та політичних режимів. Цей метод кредитування виявився стійким у конкурентній боротьбі з банками та кредитними спілками. Ломбарди завоювали перевагу завдяки відсутності ризику неповорнення коштів позичальниками, оскільки заставлене майно може бути швидко реалізоване за ринковою ціною, перевищуючи розмір наданого кредиту. В середньому ломбарди видають позики на 30–50 % менше від ринкової ціни товару.

Відповідно до бухгалтерських стандартів, предмети, що були взяті в заставу, фіксуються в балансі за їх оціночною вартістю на рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані». Ці активи можуть знаходитися в ломбарді, вдома у заставника, залишаючись під замком ломбарду, або передаватися третім особам, наприклад, на спеціальні склади для зберігання майна. Для деталізації бухгалтерського обліку заставленого майна рекомендується створити субрахунок 061 «Забезпечення за договорами застави» і деталізувати його на субрахунки третього рівня: 0611 «Предмети застави в ломбарді», 0612 «Предмети застави у третіх осіб», 0613 «Предмети застави у заставника». Витрати на обслуговування заставленого майна включаються до валових витрат ломбарду, а клієнти сплачують винагороду за ці послуги, що збільшує валовий дохід ломбарду і призводить до збільшення податкових зобов'язань з ПДВ. Отримані відсотки від позик, видані ломбардом, рекомендується відображати на субрахунку 703 «Доходи від реалізації робіт і послуг» для більш точного відображення їх економічної суті. Розрахунки з клієнтами за нарахованими відсотками реєструються на субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами». Після закінчення терміну позики існує три можливі варіанти подальших подій:

- 1) вчасне повернення суми позики та відсотків, отримання заставленого майна;
- 2) повернення суми позики та відсотків з простроченням;
- 3) невідшкодування позики, що призводить до стягнення на заставлене майно. У бухгалтерському обліку ломбардів операції з видачі позики та її обслуговування відображаються відповідними записами, забезпечуючи коректну документацію всіх фінансових трансакцій (табл. 1).

Таблиця 1

**Відображення у бухгалтерському обліку операцій
з надання ломбардами позики під заставу (умовні розрахунки)**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Отримано майно в заставу від фізичних осіб	0611	–	1 000
2	Сплачено страховий внесок для забезпечення страхування об'єктів застави	377	685	25
3	Отримана сума страхового внеску від фізичних осіб	301	377	25
4	Перерахована страховій компанії сума оплати страхових внесків	685	311	25
5	Позичальники здійснили оплату за послуги зі зберігання заставного майна у ломбарді	301	703	4,5
6	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ в обсязі вартості оплати за зберігання майна	703	641	0,75
7	Надано кредити фізичним особам	377	301	700
8	Розраховані відсотки за видані кредити	373	703	252
9	Сплачено суму кредиту	301	377	700
10	Виплачено відсотки за користування кредитами	301	373	252
11	Віддано позичальникам заставне майно	–	0 611	1 000
12	Дохід від надання позики під заставу списано на фінансові результати у розмірі (252 + 4,5 – 0,75)	703	791	255,75

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Відповідно до умов угоди застави, може бути визначено, що після закінчення терміну повернення позики ломбард тимчасово утримується від застосування заходів щодо вилучення заставного майна. Цей період називається «пільговим строком», під час якого ломбард може застосовувати додаткові відсотки або стягувати штрафи. Штраф за прострочену погашення позики обліковується як дохід ломбарду та реєструється за такими рахунками: Дебет субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами», Кредит субрахунку 715 «Отримані штрафи, пені, неустойки». Сума нарахованого штрафу за порушення строку повернення позики не обкладається податком на додану вартість (ПДВ).

У процесі надання заставних кредитів клієнтам у ломбарді виникає дебіторська заборгованість, яка ідентифікується як фінансовий інструмент, а саме фінансовий актив. Визнання, оцінка та подання фінансових інструментів визначені в МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: Розкриття інформації», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання». Відповідно до положень МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», фінансові активи класифікуються за двома критеріями: характеристики грошових потоків за фінансовим активом, встановлені договором; бізнес-модель підприємства щодо управління фінансовим активом (наміри та дії підприємства щодо певних фінансових активів) [3].

Якщо позичальник не розрахується з сумою позики після закінчення «пільгового строку», ломбард розпочинає процедуру вилучення заставного майна. В цьому випадку дії ломбарду залежать від того, чи переходить право власності на заставне майно до ломбарда відповідно до угоди застави, чи залишається у власності позичальника.

У випадку, коли заставне майно залишається у власності фізичної особи, яка не погасила позику, його можна реалізувати через торгові організації (комісійний магазин) або власний пункт реалізації. У випадку останнього варіанта ломбард повинен мати патент на торговельну діяльність. Якщо застава включає в себе вироби з дорогоцінних металів або каменів, ломбард направляє їх до Держскарбниці НБУ, виступаючи в ролі посередника (комісіонера).

Операції з продажу заставного майна не обкладаються податком на прибуток, тому немає валового доходу чи витрат, і податкові зобов'язання з ПДВ під час реалізації предметів застави обчислюються і відображаються в обліку за загальноприйнятою практикою. Також під час реалізації ювелірних виробів (крім обручок) ломбард зобов'язаний нарахувати і сплатити внесок до Пенсійного фонду України за ставкою 5 %. Податок з доходів фізичних осіб повинен бути вирахований та перерахований до бюджету з прибутку від реалізації заставного майна (після відрахування ПДВ і внеску до пенсійного фонду).

У випадку, коли отримана сума від продажу заставного майна перевищить загальний обсяг зобов'язань позичальника (включаючи позику, відсотки, витрати на зберігання майна та пеню), різницю повертають самому боржнику – фізичній особі. Проте якщо протягом терміну позовної давності позичальник не отримає відповідну суму, ломбард заносить її до свого доходу (за допомогою кредитного субрахунку 717 «Доходи від списання кредиторської заборгованості») та включає до валового доходу в межах податкового обліку.

У випадку, коли чистий дохід від реалізації заставного майна буде менший за загальну суму боргу позичальника, фізична особа зобов'язана компенсувати різницю. Але якщо строк позовної давності вже минув, і позичальник не повернув борг, ломбард включає його до витрат операційної діяльності (за допомогою дебетового субрахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги») і, за певних умов, реєструє його як валові витрати в межах податкового обліку (табл. 2).

Таблиця 2

**Відображення в обліку господарських операцій
з реалізації заставного майна
(умовні розрахунки)**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Передано на реалізацію заставне майно, яке не належить ломбарду	025	–	1 000
2	Списано отримані гарантії або забезпечення	–	0611	1 000
3	Відображено прибуток від продажу заставного майна	377	702	1 500

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
4	Нараховано: – податкові зобов'язання з ПДВ – збір до Пенсійного фонду	702	641	250
		702	651	62,5
5	Списано заставне майно, яке було реалізоване	–	025	1 000
6	Відображено суму боргу ломбарду перед фізичною особою (позичальником)	704	685	1 187,5
7	Утримано податок з доходу фізичної особи	685	641	178,12
8	Нараховано пеню за прострочення платежів фізичною особою	374	715	100
9	Сплачено за рахунок виручки від продажу заставного майна: – сума позики – відсотки за користування позикою – сума нарахованої пені (в межах залишку доходу)	685	377	700
		685	373	252
		685	374	57,37
10	Після закінчення терміну позовної давності суму боргу за невиплачену пеню було внесено до витрат ломбарду	944	374	42,62
11	Віднесено на фінансові результати: – дохід від реалізації майна – вирахування з доходу – нараховану суму пені – списану непогашену дебіторську заборгованість	702	791	1 187,5
		791	704	1 187,5
		715	791	100
		791	944	42,62

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Якщо відповідно до умов угоди застави предмет стає власністю ломбарду після закінчення терміну повернення позики, останній враховує цей акт як звичайну покупку товару або основного активу і оцінює його на загальну суму боргу позичальника. Якщо ломбард реалізує цей предмет, будь-яку різницю між отриманим доходом та обліковою вартістю майна (якщо така існує) відображають у фінансових результатах.

Операції з купівлі та подальшої реалізації виробів із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння ломбард відображає у своєму обліку як звичайні торгові операції.

В умовах все більшої конкуренції та швидкого розвитку фінансових послуг бухгалтерське програмне забезпечення стає невід'ємним складником успішного функціонування ломбардів. З метою ефективного управління фінансовою діяльністю та відповідності вимогам законодавства в табл. 3 наведено ключові параметри та функціонал, які вимагаються від спеціалізованого програмного забезпечення для забезпечення надійного обліку, контролю та звітності у сфері фінансових послуг. Ця таблиця є інструментальним посібником для вибору оптимального бухгалтерського ПЗ, що відповідає унікальним потребам та високим вимогам ломбардів у сучасному фінансовому середовищі.

Таблиця 3

Вимоги до бухгалтерського програмного забезпечення ломбардів

Критерії програмного забезпечення для ведення обліку	
технічні	технологічні
<ul style="list-style-type: none"> – резервне копіювання та відновлення даних; – розмежування та обмеження прав доступу до даних; – конфіденційність (використання паролів); – підтримка багатопотоковості; – можливість архівування і відновлення архіву; – інтеграція з іншими інформаційними системами (програмне забезпечення); – варіант постачання (локальна, мережева, клієнт-сервер, хмара); – необхідність додаткового програмного забезпечення; – підтримка формату iXBRL; – відповідність форматів файлів електронної форми звітних даних формату, установленому НБУ; – оновлення регламентованих форм документів, звітності та розрахунків 	<ul style="list-style-type: none"> – наявність інформаційно-довідкової системи; – можливість моніторингу інформації щодо порушень у виконанні планових виплат за кредитними угодами та визначення рівня прострочення платежів; – розрахунок фінансових нормативів діяльності; – формування регламентованої звітності; – ведення обліку за центрами відповідальності (відокремленими підрозділами); – введення господарських операцій вручну; – формування нерегламентованої (управлінської) звітності; – ведення обліку загальнокорпоративних об'єктів; – ведення обліку специфічних об'єктів; – ведення складського обліку; – ведення податкових розрахунків

Критерії програмного забезпечення для ведення обліку	
<i>комерційний</i>	<i>ергономічний</i>
вартість	інтуїтивно зрозумілий інтерфейс
Системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами	
<ul style="list-style-type: none"> – варіант постачання (термінал, online); – подання електронної звітності (в тому числі у форматах XML, iXBRL); – обмін електронними документами; – інтеграція з програмним забезпеченням для ведення обліку 	

Джерело: сформовано автором на основі [4, 5]

Одним із ключових складників фінансового обліку ломбардів є облік заставних активів. Це включає визначення вартості рухомого майна, яке клієнти вносять у заставу. Застосування сучасних методів оцінки, як-от експертна оцінка та аналіз ринкових тенденцій, дає змогу точно визначити ринкову вартість заставного майна. Оскільки заставні активи в ломбарді є основним джерелом забезпечення кредитів, їх облік обов'язковий для забезпечення ефективного фінансового управління.

Спочатку важливо провести інвентаризацію та оцінку рухомих майнових активів, які надходять у заставу. Це може включати як ювелірні вироби, так і електроніку, автомобілі, нерухомість тощо. Приймання та зберігання цих активів повинно супроводжуватися докладною документацією, яка включає в себе опис, фотографії, сертифікати, а також інші важливі дані.

Ломбард повинен мати систему обліку, яка відображає рух цих заставних активів. Ця система повинна бути деталізованою та точною, враховувати вартість активів, строки застави, умови кредитування та інші фінансові параметри. Інтеграція цієї інформації з системою фінансового обліку допомагає легко відслідковувати стан заставних активів та їх вплив на фінансові показники ломбарду.

До того ж ломбард повинен вести облік зобов'язань перед клієнтами, які залишають активи в заставу. Це включає в себе ведення реєстру кредитів, визначення розмірів процентів та строків погашення. Правильний облік забезпечує не тільки фінансову прозорість, але і допомагає ломбарду дотримуватися вимог законодавства та регулювань, пов'язаних із цією діяльністю. Завдяки ефективному обліку заставних активів ломбард може оптимізувати процес надання кредитів, зменшити ризики та забезпечити стійкість своєї фінансової діяльності.

Фінансовий облік ломбардів включає в себе також кредитні операції. Облік кредитів передбачає систематичний облік видачі та повернення кредитів під заставу. Тут важливо враховувати відсоткові ставки, терміни кредитування та здійснювати моніторинг платоспроможності клієнтів.

Ломбарди піддаються різноманітним фінансовим та оперативним ризикам. Фінансовий облік повинен включати облік цих ризиків: кредитного ризику, процентного ризику та ризику зміни ринкових цін. Вчасний аналіз та облік ризиків є ключовим для забезпечення стабільності ломбарду. Діяльність ломбардів пов'язана з рядом фінансових та юридичних ризиків, які важливо враховувати й обліковувати для забезпечення стійкої та безпечної фінансової діяльності. Облік цих ризиків вимагає систематичного відстеження та аналізу. Ломбард повинен розвивати стратегії мінімізації ризиків, враховуючи резервування, страхування, покращення процесів контролю та дотримання вимог регуляторів. Ефективний облік ризиків сприяє стійкості фінансового стану ломбарду і забезпечує довіру клієнтів та інших зацікавлених сторін.

Сектор ломбардів підданий регулюванню з боку фінансових органів. Фінансовий облік повинен враховувати всі вимоги та стандарти, встановлені регулюючими органами. Це включає в себе подання фінансових звітів та відповідь на запитання фінансових інспекцій.

Розглядаючи технологічні тенденції, ломбарди мають унікальну можливість використовувати блокчейн, штучний інтелект та інші інновації для поліпшення своїх операцій. Впровадження автоматизованих систем може сприяти швидшому та точнішому оцінюванню застави, а також ефективному управлінню ризиками.

Перехід до цифрових технологій та автоматизація процесів фінансового обліку визначають перспективи розвитку. Ефективне використання інформаційних систем та аналітичних інструментів дає змогу підвищити ефективність і точність фінансового обліку.

Висновки. Аналіз ринку ломбардних послуг в Україні свідчить про стрімке зростання їх популярності, що визначається збільшенням кількості ломбардів у країні. Ломбарди становлять серйозну конкуренцію банкам у галузі кредитування фізичних осіб, маючи низку переваг, як-от швидкість видачі кредиту, простота та гнучкість у відповіді на потреби клієнтів. Інвестиції в ломбарди вважаються вигідними, оскільки вони швидко окуповуються.

Фінансовий облік ломбардів є невід'ємною частиною їх діяльності. Ефективна система обліку допомагає не лише забезпечити внутрішню стабільність установ, але й підвищити довіру клієнтів та відповідати вимогам регуляторів. Розвиток цифрових технологій та впровадження сучасних підходів до фінансового обліку сприятиме подальшому удосконаленню сектору ломбардів.

Abstract. The article deals with specific aspects of financial accounting for the management of pawnshops, which are important financial institutions. The main accounting methods and standards applied to the activities of pawnshops, in particular, assessment in risk management, determination of the value of collateral assets, and accounting of loan-collateral transactions. The impact of changes in legislation and regulation on the accounting of pawnshops is studied, as well as current trends in the development of financial accounting in this sector are considered.

Keywords: pawnshops, financial accounting, risk assessment, loan and collateral operations, credit operations.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021 р. № 1953. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 18.02.2024).
2. Інструкція Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04> (дата звернення: 18.02.2024)
3. Лоханова Н. Фінансові інструменти: Міжнародний стандарт фінансової звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 7. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_016
4. Гончаренко О. О., Шинкаренко О. М., Розвиток програмного забезпечення як технічної складової організації бухгалтерського обліку в ломбардах. *Фінансовий простір*. 2021. № 3(43). С. 93. URL: <http://fpnu.cibs.ubs.edu.ua/article/view/242860>
5. Грибчук І. Л., Ляхович Г. І. Програмне забезпечення для ведення обліку: проблеми вибору та використання в ході аутсорсингу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, 2017. № 3(38). С. 32–36. DOI: 10.26642/rbo-2017-3(38)-32-36

УДК 334.726:005.95[(005.32:331.101.1):005.13]

МОТИВАЦІЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМСТВА

А. О. Гриб, А-М. В. Шимко, Г. В. Серета

Анотація. Мотивація та стимулювання персоналу на міжнародному рівні стають стратегічними факторами успіху сучасних підприємств. Успішні компанії виявляють індивідуальний підхід до мотивації персоналу, використовуючи не лише матеріальні стимули, а й можливості професійного зростання, визнання досягнень та сприяння розвитку. Методи дослідження включають аналіз теоретичних підходів та практичних прикладів успішних компаній. Виявлено, що компанії, які ефективно мотивують свій персонал, досягають вищої продуктивності, знижують плинність кадрів та забезпечують стабільний ріст на ринку. Результати підкреслюють важливість індивідуального підходу та постійного вдосконалення систем мотивації.

Ключові слова: мотивація, конкурентоспроможність, співробітники, успішність, підприємство.

Питання грамотної та ефективної мотивації працівників завжди було і є найактуальнішою проблемою корпоративного управління. Розвиток теорій і практик мотивації працівників пов'язаний із переосмисленням статусу працівників та їх ролі в розвитку суспільної продуктивності. Це пов'язано з тим, що кожен працівник повинен орієнтуватися на накопичений досвід ефективної роботи, а також на максимальне підвищення ефективності використання матеріально-технічної та ресурсної бази трудового колективу підприємства. А. М. Зленко стверджує: «Зацікавленість працівників у результатах своєї праці робить їх більш активними та продуктивними в соціальній та економічній сферах». Загалом стимулювання працівників до продук-